

Charles Powell

Historiador

Suárez "Els EUA hi van confiar només perquè hi veien l'home del rei" 23-F "No van intervenir-hi, ni tampoc en la mort de Carrero" Nacionalismes "Els preocupava que desestabilitzessin la democràcia" Iraq "La retirada ha deixat empremta"

"Els EUA no sabien com correspondre a l'amor d'Aznar"

ARIADNA TRILLAS

Fill de pare anglès i mare espanyola, l'historiador britànic Charles Powell confessa haver-se sentit sempre fascinat per la Transició, objecte de la seva tesi quan es va doctorar a la Universitat d'Oxford. Però la seva última dèria han estat els documents desclassificats el 2006 al departament d'Estat i al Consell de Seguretat Nacional dels Estats Units. Hi volia descobrir fins a quin punt els EUA es van implicar en el franquisme i en les reformes a favor de la democràcia. El resultat d'aquest esforç és l'assaig *El amigo americano*, de Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores. El professor hi repassa amb rigor una complexa relació bilateral entre el 1969 i el 1988. Ha hagut de revisar, durant sis anys, 20.000 documents.

fàcil dir-ho ara, però el 1973 amb qui podies parlar? L'oposició era feble i estaven enfrontat entre ells.

I van tenir mala consciència? Sí. Jimmy Carter. No va viatjar a Espanya fins al 1980. Després va voler recuperar el temps perdut.

Què pensaven els EUA del rei Joan Carles i d'Adolfo Suárez? Al principi, Kissinger no es va quedar gaire impressionat amb el rei, però amb els anys s'hi va entregar. El rei ha acabat sent el millor ambaixador d'Espanya. Els EUA van confiar en Suárez perquè en ell veien l'home del rei, no per ell: no parlava anglès, dubtava sobre l'OTAN...

Quina feinada. Què el va atreure del vincle entre Espanya i els EUA? El que em va entusiasmar és la documentació. No és avorrida, es llegeix com el guió d'una pel·lícula, i hi surten grans personatges de la història mundial: Nixon, Kissinger, Carter... Veure'ls interactuar, sovint en conflicte, és molt interessant.

És segur que els EUA no van intervenir en el cop d'estat del 23-F?

És una de les dues grans mentides, que, insòlitàment, se segueixen repetint. Una va ser la seva participació en l'atemptat de Carrero Blanco, que va ser una filtració soviètica. I no! Era el seu amic. ETA va posposar dos dies l'atemptat perquè Kissinger era a Madrid. I quant al 23-F, un cop militar exitós suposava que Espanya no pogués entrar a l'OTAN.

Parla de l'amic americà. És amic? És una ironia... La idea és que els EUA han estat una presència constant i amb una amistat interessada.

Com es van prendre el referèndum sobre l'ingrés a l'OTAN?

No ho van entendre i els va molestar. I encara van entendre menys que Felipe González condicionés el sí a una reducció de la presència militar dels EUA a Espanya. Després hi va haver una negociació duríssima, que es va acabar amb el conveni del 1988 i el desmantellament de Torrejón. És un dels poquíssims exemples de retirada dels EUA d'un soci imposada pel soci!

El fascina

Interessada només per una banda? No, però és una relació asimètrica. L'any 1953, quan es va firmar l'acord bilateral que va permetre les bases militars, els EUA es van aprofitar del fet que Espanya era un país pobre i aïllat. La democratització va suposar una des-nord-americanització i una europeïtzació d'Espanya.

La Transició a Espanya

El pilar de la relació bilateral ha estat només la seguretat? Sí. Per als EUA, la relació econòmica no suposa ni l'1% de l'economia.

Franco

"Fer-li costat és el pecat original. Espanya no va ser alliberada"

L'antiamericanisme difós que persisteix ve del suport a Franco? És el pecat original. Espanya no va ser alliberada. Però cal dir que després de la pèrdua de les colònies, la dreta identificava els EUA amb liberalisme i democràcia. Només s'hi va reconciliar durant el franquisme, en associar-los al desenvolupament. Els liberals del XIX eren proamericans. Quan Franco s'alia amb els EUA, l'esquerra es fa antiamericana.

I els inquietaven els nacionalismes i l'estructura de l'Estat?

Els EUA haurien d'entendre el federalisme millor que ningú. Però els preocupaven els nacionalismes, en la mesura que podien incidir en la consolidació de la democràcia. No se sabia com reaccionarien els militars. Parlo del 1979. També ETA era un element desestabilitzador.

S'ha girat full a la tensió per la retirada de tropes de l'Iraq?

Va ser el moment més dur en la relació bilateral. Va deixar la sensació que Espanya no és un soci de fiar, sobretot per la forma. S'hauria pogut negociar. I era innecessari cridar altres països a la retirada. Hi ha una nova administració, però aquestes coses deixen petjada.

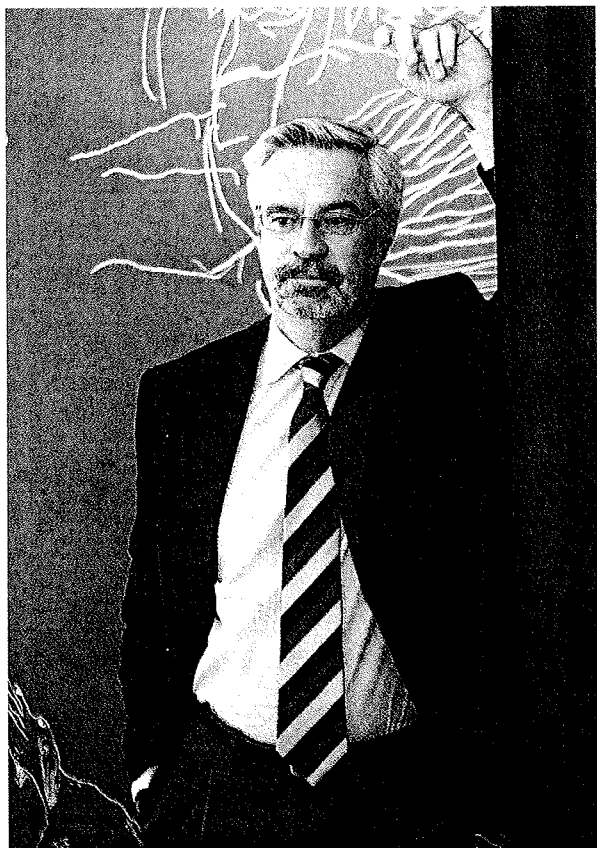
Van fer res per la democràcia?

La sensació que no van fer res és parcialment injusta, però no del tot injusta. És el dilema americà: optar entre els interessos geoestratègics i els valors com la llibertat. És un debat actual, com es veu al món àrab.

Diria que el moment més dolç va ser l'idili entre Bush fill i Aznar? Potser sí, però va ser una dolçor estranya. Els EUA deien que no sabien què fer ni què demanar ni què oferir a canvi. Deien: ens estima, però no sabien com correspondre al seu amor. No entien l'amor d'Aznar. Què volia a canvi? —

Quan es va adonar Washington que el franquisme havia mort?

Doncs tard. Només quan va morir Carrero Blanco. Els EUA pensaven que el desenvolupament econòmic donava oxigen al règim. També és

Charles Powell a Barcelona poc abans de l'entrevista. ARA